

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА**

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від «29» серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Дошкільна лінгводидактика
Викладач	Мацук Людмила Олександрівна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	0986232405
E-mail викладача	liudmila.matsuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна / заочна
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування фахових компетентностей майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти щодо розвитку мовлення дітей, організації їхньої комунікативно-мовленнєвої діяльності. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти знайомляться з науково-теоретичними положеннями сучасної української лінгводидактики, що ґрунтується на здобутках вітчизняної та зарубіжної методики розвитку мовлення дітей. Оволодівають інноваційними педагогічними та лінгводидактичними технологіями розвитку рідного мовлення дітей раннього та дошкільного віку. В процесі навчання здійснюється підготовка студентів до виконання таких професійно-педагогічних функцій вихователя: діагностико-прогностичної, планувальної, організаційної, комунікативної, навчально-розвивальної, виховної, методичної, просвітницької й функцій самовдосконалення.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» є озброєння майбутніх вихователів теоретичними знаннями, лінгвістичними, лінгводидактичними, психофізіологічними засадами навчання рідної мови та формування професійно-мовленнєвої компетентності щодо розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку, навчання їх рідної мови, виховання мовленнєвої культури відповідно до державних стандартів вищої школи та Базового компонента дошкільної освіти України.</p>	

Мета реалізується через цілі:

- надання студентам знань про теоретико-методологічні й історичні засади дошкільної лінгводидактики, ознайомлення з основними напрямками розвитку дітей раннього та дошкільного віку, методами і прийомами розвитку мовлення дітей вказаних вікових періодів;
- становлення наукового світогляду майбутніх педагогів, розвитку у них стійкого інтересу до самопізнання, самовиховання і самоосвіти;
- формування здатності до аналізу особливостей мовленнєвого розвитку дітей на кожному віковому етапі;
- засвоєння закономірностей, принципів та методики розвитку мовлення, мовленнєвого спілкування, художньо-мовленнєвої діяльності та навчання грамоти дітей дошкільного віку;
- підготовка до практичного здійснення формування художньо-мовленнєвої та комунікативної компетенції дітей в сучасних умовах дошкільного виховання;
- вивчення, аналіз та узагальнення набутого практичного досвіду у закладах дошкільної освіти.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності (за освітнім стандартом):

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

Загальні компетентності (за професійним стандартом):

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з

представниками інших професійних груп різного рівня (*соціальна компетентність*).

ЗК.05 Здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар'єрою, планувати й управляти культурними та соціальними проектами, критично мислити (*підприємницька компетентність*).

Професійні компетентності (за професійним стандартом):

Трудові функції:

А. Організація, забезпечення та реалізація освітнього процесу

A2.1. **Організаційна** Здатність забезпечувати здобуття дошкільної освіти державною мовою.

В. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

B2.1. **Педагогічне партнерство** Здатність до ефективної співпраці та комунікації в професійній діяльності.

B3.1. **Морально-етична** Здатність враховувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини під час освітнього процесу та здійснювати його незалежно від власних поглядів, стереотипів та упереджень.

ПРН:

- ПР-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.
- ПР-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.
- ПР-05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.
- ПР-17 Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.
- ПР-18 Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 180 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	40/14
практичні	40/16

самостійна робота		100/150	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV-V	012 Дошкільна освіта	другий-третій	Нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Теоретичні та наукові основи дошкільної лінгводидактики	2	2	4
Тема 2. Завдання та зміст розвитку мовлення дітей дошкільного віку	2/2	2	4
Тема 3. Методи, прийоми та форми навчання дітей дошкільної лінгводидактики	2	2/2	4
Тема 4. Принципи, закономірності та засоби навчання дітей рідної мови	2	2	4
Тема 5-6. Мовленнєвий розвиток дітей раннього віку	4/2	4/2	10
Тема 7-8. Виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку	4	2	8
Тема 9-10. Теорія та методика розвитку словника дітей дошкільного віку	4/2	4/2	8
Тема 11. Теорія та методика формування граматично-правильного мовлення	2/2	2	8

Тема 12. Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення дошкільників. Формування діалогічного мовлення дітей дошкільного віку	2	2	6
Тема 13-14. Теорія і технологія розвитку зв'язного мовлення дошкільників. Формування монологічного мовлення дітей дошкільного віку	4/2	4/2	8
Тема 15-18. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	8/2	8/4	20
Тема 19. Теорія та технологія підготовки дітей до навчання грамоти.	2/2	4/2	8
Тема 20. Організаційно-методична робота з розвитку мовлення в ЗДО	2	2/2	8
ЗАГ:	40/14	40/16	100/150

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf . Вид контролю: екзамен Підсумкова оцінка (за роботу на практичних заняттях 50x10 = 50 балів, максимальна – 50 б.) Тестування – 50 балів. Разом – 100 б.
Вимоги до письмової роботи	Виконання письмових завдань, поданих до планів практичних занять, є обов'язковим складником підготовки до заняття і оцінюються додатково. Письмові роботи повинні виконуватися самостійно й перевірятись під час практичного заняття.

	Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії)
Семінарські (практичні) заняття	Семінарські та практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх практичних занять протягом двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських та практичних занять, виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.
Підсумковий контроль	Екзамен у формі тестування за 100б. шкалою

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09-1.pdf> – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти (ЗВО) інших видів політики, передбачених нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО.

Під час моделювання мовленнєвих занять слід надавати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У випадку порушення норм академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Відвідування занять. Обов'язкове. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Неформальна освіта: Згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf> Зараховуються результати неформальної освіти в залежності від кількості годин та тем, які повинні відображати матеріал практичних занять. Наприклад, 2 години, які були отримані в результаті неформальної освіти зараховуються як одне практичне заняття з відповідної теми. Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках вибіркової складової освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

8. Рекомендована література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні Київ, 2021. 125с.
2. Богущ А., Маліновська Н. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Підручник. Київ : Слово, 2022. 344 с.
3. Бенера В. Є. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей : навч.-метод. посіб. Київ : Слово, 2014. 382 с.
4. Богущ А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А.М. Богущ, Н.В.Гавриш ; заред. А.М. Богущ. - Вид. 2-ге, доповнене. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2015.-704 с.
5. Богущ А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку: підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти / А.М. Богущ, Н.В. Гавриш, О.В. Саприкіна. Вид. 2-е. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 408 с.
6. Ватаманюк Г. Робота з дитячою книгою в закладі дошкільної освіти: теорія і практика. Київ : ЦУЛ, 2023. 488с.
7. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька та ін. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020.

304 с.

8. Ємець А.А., Коваленко О.М. Навчаємо дошкільників переказувати. Харків : Вид. група «Основа», 2018. 144с.
9. Каплуновська О.М. Стежинки до грамоти. Харків: «Ранок», 2021. 80 с.
10. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред.: Г.В. Беленька та ін. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 352 с.
11. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / за заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ: Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
12. Рібцун Ю. В. Сходінками правильного мовлення : навч.-методич. посібн. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 240 с.
13. Українське дошкілля. Програма розвитку дитини дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 263с.

Додаткова

14. Білан О. Навчання розповідання з використанням наочності. Старший дошкільний вік: методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 128 с.
15. Богущ А. Розвиток образного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами поетичного гумору: навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2014. 200 с.
16. Богущ А. М. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку : навчально-методичний комплект. Київ : Генеза, 2014. 160 с.
17. Богущ А. М. Розвиток мовлення дітей четвертого року життя : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2019. 104 с.
18. Богущ А. М. Розвиток мовлення дітей п'ятого року життя. Київ : Генеза, 2017. 184с.
19. Гавриш Н., Крутій К. Як змінювалися підходи до розвитку мовлення дітей. // Дошкільне виховання. 2019. № 10. С. 7–10.
20. Гавриш Н. Казкові стежиночки. Київ: Генеза, 2017. 72с.
21. Калмикова Л.О. Перспективність і наступність у навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгвометодичний виміри: навч. метод. пос. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 448 с.
22. Кахаєва Л. Є., Кузнецова Л. О. Мовленнєвий розвиток старших дошкільників. Харків : Вид. група «Основа», 2014. 143 с.
23. Коваленко А. Розвиваємо мовлення вихователів: методичний турнір Вихователь-методист дошкільного закладу. 2016. № 11.
24. Крутій К. Л. Дошкільна лінгводидактика: словник-довідник: понад 600 термінів, понять та назв / упор. А. М. Богущ, К. Л. Крутій. Запоріжжя: ТОВ «ЛПІС» ЛТД, 2014. 200 с.
25. Логвинчук С. Мовленнєва компетенція – засобами гри (ефективний досвід). Дошкільне виховання. 2016. №2.
26. Максименко Д. Мовленнєвий і психічний розвиток дітей раннього віку. Київ : ЦУЛ, 2022. 192с.

27. Максименко Д. Як правильно вчити дитину розмовляти. Київ «ЦУЛ», 2020. 198с.
28. Методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку: навч. посібник укладачі : Л. М. Єфименко, Ю. В. Сирова ; Харківський коледж Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків, 2019. 110 с.
29. Робота з книгою у ДНЗ : метод. реком. щодо залучення дошкільників до читання. Розроб. художньо-мовленнєвих виховних заходів : метод. рек. щодо залучення дошкільників до читання. Розробки худож.-мовленнєв. вихов. заходів. Київ. 2018. 93с.
30. Полєвікова О. Б., Швець Т. А.. Інтегровані заняття із пріоритетом мовленнєвої діяльності. Молодший дошкільний вік. II півріччя : навч.-метод. посіб. Харків. 2018. 123 с.
31. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посібн. / за ред. М. Пентиліук. Київ. 2015. 320 с.
32. Тур Л. В. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільників. Харків: ВГ «Основа», 2016. 160 с.

Інтернет-ресурси

1. Богуш А. М. Про місце оцінки і оцінних суджень у мовленнєвому розвитку дітей. [Електронний ресурс] / А. М. Богуш // Дошкільна освіта. 2014. № 4 (6). Режим доступу: <http://goo.gl/6eZ0A5>.
2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник за ред. А.М. Богуш. Вид. 2-ге, доповнене. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. 704 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk727623.pdf>
3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : [підручник] / За ред. А. М. Богуш. Електронна версія за посиланням: <http://goo.gl/zqpaJp>
4. Калмикова Л.О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку : психолінгвістичний і лінгвометодичний виміри : навч.-метод. посіб. Київ. 2017. 446. URL <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi58/0043091.pdf>.
5. Методика розвитку мовлення. Блог педагога. http://npiatyhorets.blogspot.com/p/blog-page_61.html
6. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (17.03.2021). URL: <https://uied.org.ua/metodichni-rekomendaczi%D1%97-dobazovogo-komponenta-doshkilno%D1%97-osviti>